

О. О. БОНДАРЕНКО

Ольга Олегівна Бондаренко, здобувач Київського
університету права НАН України

ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що Україна знаходиться в стані формування спільного економічного простору з Європейським Союзом, тому необхідним є удосконалення правової охорони та захисту права об'єктів інтелектуальної власності для забезпечення належного рівня їх виконання. Зокрема, це стосується і правової охорони промислових зразків. Але для того, щоб розуміти в повному обсязі специфіку правової охорони зазначеного об'єкта, треба дослідити й історію становлення правової охорони промислового зразка та її розвиток в інших країнах. Це надасть можливість перейняти досвід країн ЄС та створити свій досконалий механізм охорони об'єктів промислової власності, у тому числі й промислових зразків.

Дослідженням поставленого питання займалися такі провідні вчені України, як Ю. Бошицький, М. Ортинська, О. Чомахашвілі, Л. Работягова, О. Орлюк, Р. Енан та ін.

Витоки охорони промислового зразка можна знайти в указі імператора Олександра I «О поощрении учинивших изобретения и открытия к усовершенствованию земледелия, торговли и промыслов», що був підписаний 7 серпня 1801 року¹.

Згадані в указі «изобретения, относящиеся к области художеств», так само, як і згадані пізніше в Маніфесті про привілеї на різні винаходи та відкриття в мистецтві та ремеслі від 17 червня 1812 р. «изобретения в художествах» та у Положенні про привілеї від 22 листопада 1833 р. «изобретения в искусствах», стали прообразами моделей та малюнків, охорона яких була введена 11 липня 1864 р. першим «Русским законом о фабричных рисунках и моделях» (далі – Закон 1864 р.).

Малюнки і моделі, які розробляються для промислових потреб, були віднесені цим Законом не до творів мистецтва, а до винаходів. Статтею 1 Закону 1864 р. було встановлено: «Изобретатель рисунка или модели, предназначенных для воспроизведения в заводских, фабричных и ремесленных изделиях, может обеспечить себе на определенный срок право исключительного пользования изобретением». Разом із тим зазначений Закон не давав визначення поняттям «малюнок» та «модель»².

У правовій літературі під малюнком пропонувалося розуміти зображення поєднання кольорів та візерунків для поверхні виробів, наприклад, для тканин, килимів, шпалер, а під моделлю – зображення форми виготовлених виробів. Правовий режим охорони промислових зразків базувався на патентному праві. Правова охорона, зокрема, надавалася тільки новим, «які не були у використанні» моделям і малюнкам шляхом їх реєстрації в Міністерстві торгівлі та промисловості. Разом із тим законодавцем застосовувалися також елементи авторського права. При розгляді спорів щодо незаконного використання або підробки визнавалося не тільки повне відтворення малюнка або моделі, а і їх частин, що мають самостійне значення. Охорона зовнішнього вигляду виробів за Законом 1864 р. надавалася до 1917 року.

Закон 1864 р. було визнано дуже прогресивним законодавчим актом свого часу. Він був прийнятий через 19 років після прийняття аналогічного закону в США (1845 р.), що тяжів до охорони винаходів, і за 12 років до прийняття закону, який регулював правовідносини в тій же сфері в Німеччині (1876 р.), що тяжів до авторського права. У період дії цього закону в нього вносилися лише невеликі зміни, зокрема, було уточнено назву. Він став називатися «О праве собственности на фабричные рисунки и модели»³. Зазначені в цьому Законі моделі та малюнки, як і в законодавстві США, не були відокремлені від винаходів, як об'єкти права, що мають іншу природу.

Необхідно зазначити, що після 1917 р. всі законодавчі акти Російської Імперії були скасовані, відтак виник правовий вакуум у сфері правової охорони результатів художньої творчості в промисловості.

2–3 травня 1918 р. в Україні гетьманом П. Скоропадським було сформовано Раду Міністрів Української держави. До складу гетьманського Кабінету Міністрів увійшло 15 міністерств, у тому числі й Міністерство торгу і промисловості. Міністерства часів Гетьманату поділялися на департаменти. Згідно з архівними документами, у Міністерстві торгу і промисловості Української Держави справами винахідництва та охороною промислової власності займався Департамент фабрично-заводський, при якому діяв відділ винаходів, що «завідує справами по виданню патентів на винаходи, реєструє товарні знаки, фабричні рисунки і зразки». Для проведення експертизи, «котра має відношення до видачі патентів і реєстрації товарних знаків, фабричних рисунків і зразків» при відділі було утворено Експертний комітет⁴.

Особи, які бажали отримати охоронний документ на винахід, товарний знак чи фабричний зразок, повинні були подати заяву за встановленим зразком.

Незважаючи на буремні роки, пересічні громадяни були налаштовані на мирне життя і пристосовувалися до тих побутових реалій, в які потрапили в результаті подій 1914–1918 років. Ця тенденція спостерігається і у справах щодо оформлення свідоцтв на фабричні зразки – сурогати чаю, тютюнові вироби, махорку, вакуу⁵.

Нормативно-правові акти і законопроекти які з'явилися у 1917–1919 рр., мали на меті тимчасово адаптувати до реалій часу законодавство Російської імперії. На думку історика А. М. Ферчук, немає підстав для ствердження, що в цей період в Україні було закладено основи національного законодавства з охорони промислової власності⁶.

З точки зору сучасних підходів до проблем правової охорони промислових зразків потребує оцінки також законодавство колишнього СРСР, яке пройшло тривалий і досить складний шлях свого розвитку, що увінчався певними результатами. Не можна стверджувати, що зазначені результати були лише негативними, навпаки – на здобутках законодавства щодо правової охорони промислових зразків колишнього СРСР, досягненнях правової науки у цій сфері формується правова система охорони промислових зразків сучасної України. Саме цим зумовлена необхідність короткого аналізу розвитку законодавства щодо правової охорони промислових зразків колишнього СРСР⁷.

Першим нормативним актом Радянської держави, у якому згадувалося про охорону промислових зразків, була Загальна Інструкція комітету по справам винаходів до Декрету 1919 р., яка відносила результати творчості художників, що створювали зовнішній вигляд промислових виробів (моделей) до найпростіших винаходів. У ст. 17 зазначеної Інструкції зазначалося, що моделі як найпростіші винаходи, що відрізняються головним чином зовнішньою формою, а також рішення, відмітні ознаки яких не можуть бути визначені в особливій формулі, реєструються Комітетом явочним порядком, тобто без експертизи представлених описів, малюнків і зразків. Також згідно з цією Інструкцією відмова у визнанні рішення винаходом не позбавляє права реєструвати рішення як модель. Заявникам видавалися свідоцтва на моделі⁸.

З переходом до НЕПу постановою ВЦВК від 22 травня 1922 р. «Про основні приватні і майнові права, які визнаються РРФСР, охороняються її законом і захищаються судами» було передбачено надання громадянам майнових прав на винаходи, промислові моделі і малюнки в межах, встановлених особливим законом⁹.

У результаті цього в 1924 р. одночасно з постановою «Про патенти на винахід» Загальна Інструкція комітету по справам винаходів до Декрету 1919 р.¹⁰ (далі – Постанова 1924 р.) було прийнято постанову «Про промислові зразки (малюнки і моделі)» (далі – Постанова ПЗ 1924 р.), в якій вперше з'явився термін «промисловий зразок».

Відповідно до Постанови ПЗ 1924 р. правову охорону в якості промислових зразків могли отримати:

– нові за видом чи формою художньо-промислові малюнки, призначені для відтворення у відповідних виробках;

– нові за видом, за формою, за влаштуванням або розташуванням частин моделі, призначені для промисловості, кустарного виробництва, торгівлі, ремесла, домашнього побуту та взагалі для будь-якої роботи¹¹.

Таким чином, зазначена постанова не розмежовувала два різних об'єкта інтелектуальної власності – корисні моделі і промислові зразки, що не сприяло підвищенню ефективності правової охорони зазначених об'єктів.

Цікавим є той факт, що Комітетом у справах винаходів і відкриттів (далі – Комітет) не проводилася реєстрація у якості промислових зразків таких об'єктів, як стаціонарні спорудження, будинки, плавильні пічки, а також типографські шрифти.

У літературі того періоду зазначалося, що малюнок як об'єкт охорони за своєю суттю близький до художніх творів, а модель – до винаходів. Разом із тим поняття «малюнок» мало інше тлумачення, ніж в працях Г. Ф. Шершеневича¹². «Наше право подводить под понятие «рисунок» всякий объект художественной промышленности независимо от того, является ли он плоскостной или объемной формы», – писав І. Я. Хейфец, один із розробників законопроекту. Розмірковуючи ж про «моделі», він відносив їх до найпростіших винаходів і зазначав, що «демаркационной линии между изобретением и промышленным образцом провести нельзя... промышленный образец (модель) и изобретение часто переходят друг в друга»¹³.

Досвід застосування Постанови ПЗ 1924 р. і причини її скасування детально досліджувалися Е. П. Гавриловим, у працях якого зазначається, що в той період часу проводилося свідоме зближення винаходів і промислових зразків як об'єктів права¹⁴. Це виявлялося, зокрема, у тому, що з грудня 1927 р. для класифікації зареєстрованих промислових зразків став застосовуватися Показчик класів патентів. На практиці ж одні зареєстровані промислові зразки примикали до винаходів, а інші не мали з ними нічого спільного.

Цікавим також є те, що в Німеччині, законотворчий досвід якої в галузі патентного права завжди враховувався в Росії, законодавцем відразу була проведена межа між малюнками і моделями, що призначені для задоволення естетичних потреб, і «моделями робочих пристроїв, предметів побуту або їх частин, оскільки вони слугують для цілей роботи або побуту внаслідок своєї нової форми, або нового розташування...». Правова охорона малюнків і моделей, призначених для надання художніх достоїнств промисловим товарам, була регламентована першим Німецьким законом про авторське право на зразки і моделі від 11 січня 1876 року. Крім того, охорона художньо-промислових зразків як об'єктів художньої творчості передбачалася законодавством про авторське право (Закон Німеччини про авторство на художні твори від 9 січня 1907 р.). Охорона ж моделей «для цілей роботи» регулювалася першим у світі Законом про корисні моделі Німеччини, прийнятим 1 червня 1891 року¹⁵.

Охорона промислових зразків згідно з Постановою ПЗ 1924 р. надавалася майже 12 років, після чого 27 травня 1936 було прийнято постанову ЦВК і РНК СРСР № 60/956 «Про скасування постанови ЦВК і РНК СРСР від 12 грудня 1924 р. «Про промислові зразки (малюнки і моделі)» (далі – Постанова ПЗ 1936 р.). Сві-

доцтва на промислові зразки, видані у період з 1924 р. по 1936 р. втратили свою чинність згідно з Постановою ПЗ 1936 року¹⁶.

Цей крок законодавця залишив історикам два дискусійних питання: в чому полягали причини скасування охорони (вони не були зазначені в Постанові 1936 р.) та чи охоронялися промислові зразки радянським законодавством про авторське право у період з 1936 по 1965 роки¹⁷.

У літературі зазначається, що правова охорона промислових зразків, надавана постановою «Про промислові зразки (малюнки і моделі)» була скасована насамперед у зв'язку з тим, що за своєю природою ця охорона (патент виключного права) вступала в протиріччя з принципами після нелівської соціалістичної економіки. Прийняття нового законодавчого акта було позбавлене економічної доцільності у зв'язку з недостатністю виробів масового виробництва.

Стосовно охорони промислових зразків нормами авторського права у період з 1936 р. по 1965 р. в літературі висловлюються взаємовиключаючі точки зору.

Одна частина авторів вважає, що протягом майже 30 років промислові зразки в Радянському Союзі не охоронялися, нові моделі охоронялися як технічні вдосконалення, а «охорона промислових малюнків почала здійснюватися в рамках законодавства про авторське право». Інша частина авторів переконана, що в цей період не виникало серйозних перешкод для охорони промислових зразків нормами авторського права¹⁸.

Більш обґрунтованою є перша точка зору. У Паризькій Конвенції промисловий зразок розглядається як самостійний об'єкт права, якому відповідно до ст. 5quingies правова охорона повинна надаватися у всіх країнах, що приєдналися до Конвенції. Як зазначає Г. Боденхаузен, основоположною умовою виконання цієї норми є визнання промислового зразка об'єктом права. Однак жодним нормативно-правовим актом СРСР охорона промислових зразків у період з 1936 р. по 1965 р. не була легалізована. У зв'язку з цим у літературі, що була випущена за замовленням РЕВ у 1965 р., зазначалося, що Радянському Союзу інститут промислового зразка не відомий¹⁹.

Намір СРСР приєднатися до Паризької конвенції поряд з іншими причинами зумовив розробку і прийняття в 1965 р. нового Положення про промислові зразки. Після майже 30-річної перерви охорона промислових зразків була відновлена. Настав новий період у розвитку охорони. Законодавство про охорону прав на промислові зразки безперервно удосконалюється, все більш зближуючись із законодавством про винаходи.

З прийняттям Положення про промисловий зразок у 1965 р. в російському законодавстві вперше з'явилося визначення поняття промислового зразка як об'єкта правової охорони. Незадовго до цього в 1959 р. було прийнято Положення про винаходи, що надало визначення поняттю «винахід» як об'єкту правової охорони. Таким чином, на початку 60-х рр. минулого століття вперше промислові зразки були відмежовані від винаходів на понятійному рівні. Здавалося, що розмежування понять повинно було вплинути на зміну підходів до побудови законодавства. Однак цього не сталося. «Винахідницька концепція» розвитку законодавства про охорону прав на промислові зразки розглядалася як єдино правильна²⁰.

У 1981 р. було прийнято Положення ПЗ 1981 року. Майже одночасно у 1981 р. були внесені зміни та доповнення до Закону «Про затвердження основ цивільного законодавства Союзу СРСР та союзних республік», і промислові зразки вперше були задані в законі як об'єкт цивільних правовідносин²¹.

Згодом для розвитку Положення про промислові зразки у 1981 р. були розроблені інші нормативні акти, які базувалися на «винахідницькій концепції».

У зв'язку з прийняттям зазначеного Положення в літературі зазначалося, що «нове Положення однозначно визначило винахідницьку концепцію всієї вітчизняної системи правової охорони промислових зразків», «що законодавство про охорону промислових зразків майже повністю – і з формулювань, і з побудови – повторює законодавство про охорону винаходів...»²².

Показані вище напрями розвитку законодавства про промислові зразки в руслі патентного права зближували російську систему охорони промислових зразків із зарубіжними системами, зокрема з американською, що базується на патентному праві.

У 1991 р. у зв'язку з реформою законодавства оціночні умови охороноздатності були скасовані. Замість них було введено широко використовувану за кордоном умову «оригінальність». У 2003 р. було скасовано умову патентоспроможності «промислова застосовність». Умови «новизна» і «оригінальність» діють і в даний час.

Питання про створення європейського законодавства щодо правової охорони промислових зразків було поставлене Європейською Комісією, виконавчим органом Європейського Економічного Співтовариства (нині – Європейського Союзу) дуже давно, в 50–60-х рр. минулого століття. Практично тоді ж, коли було поставлено питання щодо гармонізації законодавства про винаходи і товарні знаки. Гармонізація в галузі винаходів почала здійснюватися досить швидкими темпами. Потім так само швидко була здійснена гармонізація у сфері товарних знаків. До кінця 80-х рр. ХХ ст. виконана робота дала відчутні результати. Гармонізація законодавства щодо правової охорони промислових зразків затягнулася. Причини полягали в занадто великих відмінностях національних систем охорони.

Лише в 1991 р. Європейською Комісією було розпочато роботу над проектами Директиви ЄС та Постанови ЄС. Основу зазначених документів становили документи, підготовлені Інститутом ім. Макса Планка.

Отже, метою Європейської Комісії є створення законодавства, що буде майже не пов'язане з існуючими моделями національних законодавств європейських країн щодо охорони промислових зразків та гармонізованими законодавствами в галузі винаходів та товарних знаків. У даний час визнається, що цю мету певною мірою досягнуто.

При підготовці документів ЄС здебільшого враховувався досвід створення системи правової охорони промислових зразків у країнах Бенілюксу, гармонізовані закони Швеції, Данії, Фінляндії та Норвегії, а також законодавство Великобританії.

У зв'язку з посиленням інтеграційних процесів у країнах в середині ХХ ст. виникла необхідність створення нового патентного регулювання відносин стосовно охорони об'єктів промислової власності, зокрема промислових зразків. З метою усунення перепон на шляху отримання охоронного документа було прийнято рішення про створення європейської патентної системи, яка бере за основу запровадження єдиної процедури отримання патенту, що буде чинний на території будь якої країни – учасниці ЄС. Для вирішення поставленого питання з 1969 р. по 1972 р. тривала Європейська конференція, що розробила текст проекту, який став предметом розгляду Дипломатичної конференції в Мюнхені 1973 року. Результатом стало підписання Конвенції про видачу європейських патентів.

15 грудня 1975 р. у Люксембурзі було підписано Конвенцію про патент Європейського Співтовариства (Люксембурзька патентна конвенція Європейського співтовариства). Для набрання чинності вона мала бути ратифікована всіма державами – членами ЄЕС, що її підписали. Проте ця умова не була виконана через певні конституційні та політичні ускладнення, тому в силу так і не вступила. У травні 2003 р. було представлено новий варіант проекту пропозицій щодо впровадження патенту Європейського співтовариства (далі – ЄСп), однак проект Регламенту про патент ЄС так і не був прийнятий через наявні розбіжності між державами членами ЄС. Тому виникла необхідність у прийнятті нормативного акта, який би був документом правової уніфікації в ЄС при реалізації прав на правову охорону промислового зразка та інших об'єктів промислової власності. І таке запровадження єдиних європейських механізмів при отриманні права на об'єкти промислової власності буде закономірним результатом регіональної економічної інтеграції країн, які є учасниками ЄС.

Наприкінці ХІХ ст. проблеми правової охорони прав на об'єкти промислової власності настільки загострилися, що змусили економічно розвинені країни Європи шукати нові і більш ефективні засоби міжнародно-правової охорони промислової власності. Першим міжнародно-правовим документом стала Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року. Наразі вона є основним міжнародно-правовим документом, який визначає засади всіх інших міжнародно-правових документів, що стосуються охорони промислової власності. Останній раз Конвенція переглядалася у Женеві в лютому–березні 1984 року.

Важливою подією у становленні правової охорони промислових зразків є прийняття у 1925 р. Гаазької угоди про міжнародне депонування промислових зразків, яка була переглянута у Лондоні у 1934 р., а в 1960 р. в Гаазі переглянута і доповнена Монакським додатковим актом у 1961 р. та Стокгольмським додатковим актом у 1967 році. У 1994 р. було прийнято Угоду Світової організації торгівлі (СОТ) ТРІПС (Угода ТРІПС) яка також заклала основні стандарти щодо наявності, обсягу та використання прав на патенти²³.

Ідею створення європейської патентної системи було реалізовано 5 жовтня 1973 р. в Мюнхені, коли була прийнята Конвенція про видачу Європейського патенту, так звана Європейська патентна конвенція (далі – ЄПК), яка набрала чинності 7 жовтня 1977 року. ЄПК – спеціальна угода відповідно до ст. 19 Паризької конвенції про охорону промислової власності і регіональний патентний договір відповідно до ст. 45 § 1 Договору про патентну кооперацію (РСТ)²⁴.

При дослідженні становлення системи правової охорони промислових зразків ми стикаємося з тим, що майже у кожній країні світу існує свій підхід до розвитку даного інституту права.

¹ Леонидов Н. Б. Патентный закон России, 1801–2001 / Н. Б. Леонидов, Н. В. Михеева. – М. : Юрид. лит., 2002. – С. 28.

² *Энгельмейер П. К.* Изобретения и привилегии. Руководство для изобретателей / П. К. Энгельмейер / Вступительное письмо графа Л. Н. Толстого. – М. : Тип. Г. Лисснера и А. Гешеля, 1990. – С. 230.

³ *Шершеневич Г. Ф.* Учебник русского гражданского права / Г. Ф. Шершеневич. – М. : СПАРК, 1995. – С. 262–263.

⁴ *Кучинскас Л.* Право и дизайн / Л. Кучинскас. – Вильнюс : Интис, 1987. – С. 20.

⁵ Устав о Промышленности Фабрично-Заводской и Ремесленной // Св. Зак. Росс. Имп., 1913. – Т. 1. – Ч. 2. – Глава VI.

⁶ Охорона інтелектуальної власності в Україні у контексті подій 1918 року / А. М. Ферчук // Наука та інновації. – 2008. – Т. 4, № 5. – С. 85–91.

⁷ *Граве К. А.* Промышленные образцы и производственная марка / К. А. Граве // Сборник научных работ. – М. : Госторгиздат, 1952. – С. 65–66.

⁸ *Чомахашвілі О.* Природа промислового зразка / Олена Чомахашвілі // Юридичний журнал. – 2006. – № 5 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2245>

⁹ О патентах на изобретения : постановление ЦИК и СНК Союза СССР от 12 сентября 1924 г. // Собрание законов и распоряжений Рабоче-Крестьянского Правительства СССР. – 1924. – № 9. – Отд. 1. – Ст. 97; О промышленных образцах (рисунках и моделях) : постановление ЦИК и СНК Союза СССР от 12 сентября 1924 г.

¹⁰ *Гаврилов Э. П.* Некоторые проблемы совершенствования права на промышленные образцы. – 1986. – № 10. – С. 23.

¹¹ *Комаров Л. Е., Минаев А. А.* Патентная охрана дизайна / Л. Е. Комаров, А. А. Минаев. – М. : ИНИЦ Роспатента, 2000. – С. 7.

¹² *Шершеневич Г. Ф.* Авторское право на литературные произведения / Г. Ф. Шершеневич. – Казань : Тип. Имп. ун-та, 1891. – С. 92–114.

¹³ *Хейфец И. Я.* Основные проблемы изобретательства. Патентная охрана советского экспорта / И. Я. Хейфец. – М.-Л., 1935. – С. 44.

¹⁴ *Гаврилов Э. П.* Актуальные вопросы правовой охраны промышленных образцов СССР / Э. П. Гаврилов // Вопросы изобретательства. – 1973. – № 10. – С. 22.

¹⁵ Гаврилов Э. П. Правовая охрана промышленных образцов по советскому законодательству / Э. П. Гаврилов (1919–1936 гг.) // Изобретательское и патентное право. – М : ЦНИИПИ, 1969. – С. 49–70.

¹⁶ Положение о промышленных образцах. Утверждено постановлением Госкомизобретений СССР от 3 августа 1965 г. № 49; постановлением Государственного комитета по координации научно-исследовательских работ СССР от 5 августа 1965 г. № 232.

¹⁷ Гаврилов Э. П. Вказана праця. – С. 49–70.

¹⁸ Гаврилов Э. П. О правовой охране промышленных образцов в СССР / Э. П. Гаврилов // О правовой охране промышленных образцов в СССР. – 1975. – № 7. – С. 34.

¹⁹ Положение о промышленных образцах. Утверждено постановлением Госкомизобретений СССР от 3 августа 1965 г. № 49 и постановлением Государственного комитета по координации научно-исследовательских работ СССР от 5 августа 1965 г. № 232 на основании постановления СМ СССР от 9 июля 1965 г. № 535.

²⁰ Там само.

²¹ Корчагин А. Д. Методологическое и информационное обеспечение экспертизы промышленных образцов и товарных знаков / А. Д. Корчагин // Вопросы изобретательства. – 1986. – № 10. – С. 15.

²² Енан Р. С. Історія становлення та розвитку патентного права / Р. С. Енан // Закарпатські правові читання : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів (28–30 квітня 2009 р.) ; за заг. ред. Ф. Г. Ващука та П. А. Трачука. – Ужгород, 2009. – 442 с.

²³ Работягова Л. Реформування Європейської патентної конвенції / Л. Работягова // Інтелектуальна власність. – 2012. – № 11. – С. 21–27.

²⁴ Ірдіс К. Інтелектуальна власність – потужний інструмент економічного зростання ; пер. з англ. / Камілі Ірдіс . – К. : Укрпатент, 2006. – С. 38.

Резюме

Бондаренко О. О. Виникнення і розвиток правової охорони промислових зразків.

У даній статті розглядаються виникнення і розвиток правової охорони промислових зразків в різних країнах світу.

Ключові слова: промисловий зразок, правова охорона, промислова власність, інтелектуальна власність.

Резюме

Бондаренко О. О. Возникновение и развитие правовой охраны промышленных образцов.

В данной статье рассматривается возникновение и развитие правовой охраны промышленных образцов в разных странах мира.

Ключевые слова: промышленный образец, правовая охрана, промышленная собственность, интеллектуальная собственность.

Summary

Bondarenko O. The emergence and development of legal protection of industrial designs.

This article discusses the emergence and development of legal protection of industrial designs in different countries.

Key words: industrial design, legal protection, industrial property, intellectual property.